

Ontwerp-besluit Aanwijzing Abtskolk & De Putten Vogelrichtlijn

Kennisgeving van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Directie Natuur, betreffende het ontwerp-besluit tot aanwijzing van Abtskolk & De Putten onder de Vogelrichtlijn van 20 januari 2006 (nr. N/2005/3560)

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, maakt, gelet op artikel 11, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998, het volgende bekend.

Op grond van artikel 10a Natuurbeschermingswet 1998 is ter uitvoering van artikel 4, eerste lid, van de Vogelrichtlijn de aanwijzing het gebied Abtskolk & De Putten als speciale beschermingszone in voorbereiding genomen. De voorgenomen aanwijzing vloeit voort uit uitspraken van de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State van 17 maart 2004 en 29 december 2004. De Afdeling is van oordeel dat de vermelding van de Dwerggans op Bijlage I van de richtlijn noopt tot onderzoek of voor die soort een speciale beschermingszone moet worden aangewezen. Dit onderzoek heeft inmiddels uitgewezen dat het onderhavige gebied voldoet aan de selectiecriteria die voor speciale beschermingszones worden gehanteerd. Het betreffende gebied behoort tot de gemeenten Zijpe en Bergen (Noord-Holland). Ter voorbereiding van het besluit is thans een ontwerp opgesteld, waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is.

Terinzagelegging

Het ontwerp-besluit, de daarbij behorende kaart en nota van toelichting alsmede de resultaten van het uitgevoerde onderzoek worden vanaf 23 januari 2006 gedurende zes weken ter inzage gelegd in het Provinciehuis van Noord-Holland (Houtplein 33, Haarlem), in de gemeentehuizen van Bergen en Zijpe en in openbare bibliotheken. Terinzagelegging vindt tevens plaats op het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging West van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (Herman Gorterstraat 55, Utrecht). Het besluit kan ook worden ingezien op internet op het adres:
<http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Zienswijzen

Gedurende de termijn van terinzagelegging kan ieder schriftelijk of mondeling zijn of haar zienswijze op het ontwerp-besluit naar voren brengen. Tegen het besluit kan te zijner tijd beroep worden ingesteld door belanghebbenden die een zienswijze naar voren hebben gebracht. Schriftelijke zienswijzen kunnen worden ingediend bij het Inspraakpunt, Ontwerp-besluit Abtskolk & De Putten, Postbus 30316, 2500 GH Den Haag. Men wordt verzocht een kaart bij te voegen indien

de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Nadere inlichtingen over de inspraakprocedure, waaronder datum en plaats informatiebijeenkomst en de mogelijkheid voor het geven van een mondelinge reactie, kunnen worden verkregen bij het Inspraakpunt, telefoon 070 351 96 02 of op voornoemd internetadres.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

C.P. Veerman

Ontwerp-besluit

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Gelet op artikel 4, eerste lid, van richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op artikel 10a, tweede lid, onderdeel a, van de Natuurbeschermingswet 1998;

Besluit:

Artikel 1

- Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste lid, van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Abtskolk & De Putten**.
- De aanwijzing, bedoeld in het eerste lid, gaat tevens vergezeld van een nota van toelichting welke deel uitmaakt van dit besluit.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

's-Gravenhage, 20 januari 2006.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

C.P. Veerman

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Nota van toelichting bij de aanwijzing van Abtskolk & De Putten als speciale beschermingszone in het kader van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, hierna te noemen Vogelrichtlijn

1. Inleiding

Het als speciale beschermingszone (hierna: SBZ) aangewezen gebied Abtskolk & De Putten ligt in de provincie Noord-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Zijpe en Bergen. Het gebied bestaat overwegend uit grasland en plassen, en beslaat een oppervlakte van 612 ha. Delen van het gebied zijn in eigendom en beheer bij het Staatsbosbeheer (Abtskolk, 48 ha) en de Vereniging Natuurmonumenten (De Putten, 74 ha). In deze toelichting zal achtereenvolgens worden ingegaan op de verplichtingen en criteria voor aanwijzing, de gebiedsbeschrijving en de begrenzing, de vogelkundige waarden en de rechtsgevolgen van de aanwijzing.

2. Verplichtingen Vogelrichtlijn en criteria voor aanwijzing

2.1 Algemene doelstelling van de richtlijn

De Vogelrichtlijn verplicht de lidstaten van de Europese Unie de instandhouding te garanderen van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Europese verdrag van toepassing is. In de overwegingen van de Vogelrichtlijn wordt vermeld dat een groot aantal in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Gemeenschap een achteruitgang van hun populatie vertoont. Dit werd beschouwd als een ernstige bedreiging voor het behoud van het natuurlijk milieu. De Vogelrichtlijn is mede tot stand gekomen omdat deze vogelsoorten voor het overgrote deel trekvogels zijn. Dergelijke soorten vormen een gemeenschappelijk erfgoed; een doeltreffende bescherming van deze vogels vereist een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de lidstaten van de Europese Unie¹.

2.2 Aanwijzing speciale beschermingszones

Artikel 4 van de Vogelrichtlijn bevat de verplichting tot het aanwijzen van speciale beschermingszones (speciale beschermingszones). Deze worden aangewezen voor de zeldzame, kwetsbare of anderszins bedreigde soorten die zijn opgenomen in Bijlage I² van de Vogelrichtlijn. De lidstaten wijzen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten "meest geschikte" gebieden aan. Soortgelijke maatregelen worden genomen ten aanzien van geregeld voorkomende trekvogels. Daarbij wordt rekening gehouden met de beschermingsbehoeften ten aanzien van hun broed-, rui- en overwinteringsgebieden en rustplaatsen in hun trekzones. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de bescherming van watergebieden en in het bijzonder aan de watergebieden van internationale betekenis.

¹ HvJ EG 11 juli 1996, Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, Jurispr. blz. I-3805, punt 23

² Laatstelijk aangepast op 1 mei 2004, Toetredingsakte, Pb EG L 236, 23.9.2003, pagina 667

2.3 Criteria voor aanwijzing speciale beschermingszones³

Voor de selectie van gebieden zijn de volgende criteria gehanteerd. Een gebied komt ten eerste voor aanwijzing in aanmerking indien het gebied behoort tot één van de vijf belangrijkste gebieden in Nederland voor een vogelsoort van Bijlage I van de Vogelrichtlijn. Geselecteerd zijn de vijf gebieden met de hoogste gemiddelde aantallen van een soort van Bijlage I, tenzij in het desbetreffende gebied minder dan 1% van de Nederlandse broedpopulatie voorkomt en/of ook minder dan 0,1% van de biogeografische populatie⁴. Aanvullend geldt een absolute ondergrens van twee broedparen of 5 individuen⁵. Behalve voor een aantal zeer verspreid levende vogels wordt het gemiddelde aantal vogels berekend over een periode van tenminste drie jaren. Aan terrestrische gebieden is de aanvullende voorwaarde gesteld dat in het gebied een aaneengesloten natuurgebied van minstens 100 ha met een formele natuurstatus aanwezig dient te zijn. De Raad van State heeft in het geval van Abtskolk & De Putten echter uitgesproken dat "in dit geval [is] voldaan aan het eerste criterium dat een aan te wijzen gebied behoort tot de vijf belangrijkste gebieden voor een bepaalde vogelsoort. In zoverre bestaat geen noodzaak om met toepassing van het 100 ha-criterium een rangorde te bepalen van gebieden die voor aanwijzing in aanmerking komen." ⁶

Ten tweede komt een gebied voor aanwijzing in aanmerking indien geregeld minstens 1% van een biogeografische populatie van een soort of ondersoort van een (trekkende) watervogel in het gebied aanwezig is. Dit criterium is in geval van de Dwerggans niet van toepassing omdat van de onderhavige populatie geen populatieschatting is vastgesteld (zie verwijzing in voetnoot 4).

De toepassing van het criterium van de vijf belangrijkste gebieden is ontleend aan het rapport 'Inventory of important bird areas in the European Community', ook wel aangeduid als 'IBA89' (Grimmett & Gammell 1989).

2.4 Methode van begrenzing

De grenzen van een speciale beschermingszone worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige soorten van bijlage I en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopeisen⁷ van de betrokken vogelsoorten.

³ Nader uitgewerkt in "Selectiecriteria en methode van begrenzing", opgenomen als bijlage 1 in de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn die in maart 2000 door het Ministerie LNV is uitgebracht naar aanleiding van een openbare voorbereidingsprocedure

⁴ Biogeografische populaties en 1%-drempelwaarden zijn door Wetlands International gepubliceerd in Waterfowl Population Estimates (1997, 2002) op verzoek van de 6^e Bijeenkomst van de Conferentie van Partijen (Rec. VI.4, Brisbane 1996). De aangesloten partijen worden opgeroepen deze drempelwaarden te gebruiken bij de aanmelding van wetlands van internationale betekenis onder de Conventie (vgl. art. 4, lid 2 van de Vogelrichtlijn).

⁵ In geval van de Dwerggans geldt alleen de ondergrens van 5 vogels omdat de in Nederland overwinterende vogels geen deel uitmaken van een in Waterfowl Population Estimates (2002) onderscheiden biogeografische populatie (zie ook de bijlage)

⁶ Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, 17 maart 2004, zaaknummer 200305428/1, paragraaf 2.4.3

⁷ Biotoopbeschrijving van de Dwerggans is opgenomen in Bijlage A van deze nota van toelichting

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing.

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het aangewezen gebied maakt deel uit van de Zijpe–en Hazepolder en de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder. De Zijpe–en Hazepolder is een droogmakerij die is drooggelegd aan het eind van de 16e eeuw. De polder is in afdelingen verdeeld vanwege hoogteverschillen tussen de delen van het drooggevalen land. Elke afdeling werd met een letter van het alfabet aangeduid en had voor bemaling zijn eigen windmolen. De Vereenigde Harger- en Pettemerpolder is enkele tientallen jaren later drooggelegd. De opening in de duinenrij tussen Petten en Camperduin is eind 16e eeuw definitief gedicht maar de Hondsbossche Zeewering is in zijn huidige vorm in 1870 gereed gekomen. Tengevolge van kleiwinning in de jaren vijftig en zeventig van de vorige eeuw zijn respectievelijk de plassen van De Putten en de Abtskolk ontstaan. Het gebied bestaat verder overwegend uit grasland. De Zijpe–en Hazepolder heeft een rechtlijnige verkaveling terwijl het slotenpatroon in de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder een minder regelmatig karakter heeft.

3.2 Aanduiding leefgebied

Abtskolk & De Putten is aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van graslanden, zoete en brakke wateren die als geheel het leefgebied vormen van een in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoort. Het vormt het leefgebied van een soort van Bijlage I (art. 4.1) De begrenzing van de beschermingszone is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat, in combinatie met SBZ Zwanenwater (Stcrt. 90, 1988), voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/ of voortplanten van bedoelde vogelsoort.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

SBZ Abtskolk & De Putten is gelegen tussen Petten en Groet (bij Schoorl) en omvat Polder Q (incl. Abtskolk), Polder L (behalve zuidoostpunt) en een groot deel van de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder. Het gebied wordt aan de westzijde begrensd door de Hondsboscheweg en Westerduinweg, aan de noordzijde door de Pettemerweg (N502), aan de oostzijde achtereenvolgens door de Parallelweg (langs N9), Molenweg, (Oude) Schoorlse Zeedijk en Hondsbosse Slaperdijk en aan de zuidzijde door de Kleiweg.

De oppervlakte van het gebied bedraagt 612 ha. Dit betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

3.4 Toelichting op de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van de speciale beschermingszone is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Daarbij geldt het volgende: bestaande bebouwing en bouwkavels met bijbehorende erven en tuinen, en verhardingen maken geen deel uit van de beschermingszone omdat deze geen wezenlijk deel uitmaken van het leefgebied van de genoemde vogelsoorten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst van deze paragraaf doorslaggevend.

4. Vogelkundige waarde

4.1 Kwalificerende soort

Abtskolk & De Putten kwalificeert als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn omdat het gebied behoort tot één van de vijf belangrijkste pleisterplaatsen van de Dwerggans in Nederland ⁸.

Soort van Bijlage I waarvoor het gebied tot "een van de vijf belangrijkste" in Nederland behoort

Soort	Art. 4	Brv ^a	Aantal NL ^b	% in 5e ^c	% in SBZ ^d	Telperiode
Dwerggans <i>Anser erythropus</i>	1	Nee	100	12%	21%	2001-05

(a) De kwalificatie betreft in het gebied broedende (indien ingevuld met "ja") of niet-broedende vogels ("nee")

(b) Omvang van de landelijke winterpopulatie (minimum aantal)

(c) Aantal in het op vier na belangrijkste gebied (5e gebied) uitgedrukt als percentage van de winterpopulatie

(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke winterpopulatie

4.2 Plaatselijke omstandigheden

Tot het vaste foerageergebied van de Dwerggans in de speciale beschermingszone behoren de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder en rond de Abtskolk. De vogels, vaak in gezelschap van Kolganzen, zijn aanwezig van half oktober tot half maart. Tot december verblijven de vogels doorgaans in de omgeving van de Abtskolk (Polder Q en L). In december en januari houden de vogels, mogelijk ten gevolge van verstoring, zich meer op in de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder.

Laatstgenoemd gebied is ook het belangrijkste voedselterrein in februari en maart.

Als drink- en poetsplaats wordt De Abtskolk gebruikt. De vogels gebruiken duinmeren tussen Callantsoog en Petten gelegen in SBZ Zwanenwater als slaappleaats (afstand hemelsbreed 9 km).

5. Instandhoudingsdoelstelling

Ingevolge artikel 3 van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG wordt er een coherent Europees ecologisch netwerk gevormd van speciale beschermingszones, Natura 2000 genaamd. Het Natura2000-netwerk bestrijkt ook de overeenkomstig Richtlijn 79/409/EEG aangewezen speciale beschermingszones. Natura2000 moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Hieraan wordt uitvoering gegeven middels artikel 10a, tweede lid, Natuurbeschermingswet 1998 dat bepaalt dat iedere aanwijzing zoals bedoeld in artikel 4 van de Vogelrichtlijn ook de instandhoudingsdoelstelling omvat .

De instandhoudingsdoelstelling voor de Dwerggans in SBZ Abtskolk & De Putten is: Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor behoud van de populatie.

⁸ Pleisterplaatsen van Dwergganzen *Anser erythropus* in Nederland (SOVON-informatierapport 2005/06)

Bijlage

Biotoopbeschrijving Dwerggans

De *Dwerggans* is een wereldwijd bedreigde soort die nestelt in toendragebieden van Scandinavië tot in Oost-Siberië. De Noord-Europese broedpopulatie volgt van nature een zuidelijke tot zuidoostelijke trekroute naar overwinteringsgebieden op de Balkan en verder oostwaarts tot in Kazakstan. De Nederlandse winterpopulatie betreft merendeels uitgezette vogels (en hun nakomelingen) afkomstig van een Zweeds herintroductieproject (1981-1999). Deze vogels die in Noord-Zweden broeden, brengen vrijwel allemaal in Nederland de winterperiode door. De eerste vogels arriveren half september in Noord-Friesland, waarna zij zich over diverse pleisterplaatsen in Friesland, Noord- en Zuid-Holland verspreiden. Terugtrek naar het broedgebied vindt plaats vanaf half maart tot half mei. Dwergganzen zijn 's winters meestal in gezelschap van andere ganzensoorten, vooral Kolgans en Brandgans. De soort heeft een voorkeur voor enigszins hobbelig grasland als voedselgebied. Wat betreft slaapplekken verschilt hun voorkeur niet van die van andere soorten ganzen waarmee de voedselgebieden worden gedeeld.